

af Latinfskolen; da den i forrige Tid, i Bøghndelsen af Aarhundredet, var fuldstændig, ligesom jeg ogsaa har kjendt til Bornholmernes Betragtning deraf, og derefter kan jeg godt forstaae, at Bornholmerne, efter deres hele Eiendommelighed og efter deres Des Beglignhed, ikke alene maae ønske, men endogsaa have et retmæssigt Krav paa, at der maatte blive en Dannelsesanstalt, hvor deres unge Mennesker kunne naa det Punkt, hvorfra de kunde træde ind i det offentlige Liv. Dersom der nu forelaa et Forslag fra den høitærede Cultusminister om, eller dersom jeg turde troe, at det var hans Hensigt med det Første at ville foreslaae det Privilegium affkaffet, som hidtil, trods Grundloven, er blevet hængende ved Titlen af Student og Candidat, saa at der ikke mere blev Spørgsmaal om hvad Examen man havde taget, men kun Spørgsmaal om hvad Dygtighed man paa en eller anden Maade kunde bevise at være i Besiddelse af til den Stilling i Samfundet man attraaede, dersom siger jeg, dette var Tilfældet, da vilde jeg ikke paa nogen Maade troe, at Bornholmerne tabte det Mindste, men vilde endog antage, at de vilde vinde meget ved, at der blot blev en Skole til fri Udvikling og Dannelse for Bornholms Ungdom, men dette er jo Noget, jeg ingenlunde tør forudsætte, og derfor kan jeg aldrig finde det enten klogt eller retfærdigt at betage Bornholm en Dannelsesanstalt, som under lige saa gunstige Betingelser som i det øvrige Land kan bringe dets Ungdom til det Punkt, hvor de kunne træde ind paa Veien til de offentlige Stillinger og til Statens Embeder, og derfor skal jeg stemme mod Forslaget i dets Heelhed.

Cultusministeren: Jeg troer dog ikke, at der vilde komme meget ud af at ophæve det „Privilegium,“ der følger med at være „Candidat,“ saalænge man maa beholde den Bestemmelse, at de, som vilde have en Embedsstilling i Staten, skulde godtgjøre, at de have den fornødne Dygtighed dertil (Ja! Hør!), og „Privilegier“ som „Candidat“ betyder ikke Andet, end at Bedkommende antages efter den nu bestaaende Indretning, at have godtgjort sin Dygtighed til en vis Stilling, medens man dog ikke atter i saa Henseende lader sig nøie blot med den Garanti, der ligger i en Examen,

men tillige fordrer andre Garantier ved Siden af. Det er den hele Betydning af det „Privilegium“ at være Candidat. Hvad angaaer Slagelse Skoles Nedlæggelse, saa er der af de fleste, der idag have havt Ordet, Intet indvendt herimod. Alene den sidste ærede Taler har yttret sig derimod. Der er saaledes saameget mindre Grund for mig til at dvæle længere ved dette Punkt, som jeg overhovedet kun nødvendigvis frider til at nedlægge nogensomhelst Stiftelse, der har gjort sin Gjerning i Statens Tjeneste, og ikke gjør det, enten ledet af en særdeles Iver, eller med Hjælp af nogen Tilfredsstillelse. Til den Bemærkning, der blev gjort om Skolens Velde i Forhold til et andet Institut, med Hensyn til hvilket der neppe er at tænke paa nogen Tilnærmelse til Enighed mellem den ærede Folketingsmand for Præsts Amts Afdeling Valgfreds (Grundtvig) og mig, skal jeg dog ikke undlade at svare, for det Første at, hvad angaaer Sorø Skole i den nyere Tid, saa er det ikke det nærværende Ministerium, som har oprettet den, idet den har bestaaet siden 1822, og dernæst, at den ingenlunde da først er bleven til, idet, som jeg allerede tidligere har tilladt mig at gjenkalde i den ærede Talers Grundring, det ikke er Sorø Skole, der er voret op af et Academi og har fortrængt Academiet, men netop det Omvendte er Tilfældet. Der bestod nemlig i Sorø en lærd Skole i de forskjellige Former, som de lærde Skoler i den Tid havde, uasbrudt fra Frederik den Andens Tid indtil 1747, og da det af Frederik den 5te stiftede Academie ikke kunde bestaae, uden at fortære Skolen, saa fortærede Academiet Skolen 1747; det er Sagens historiske Sammenhæng.

Hvad dernæst Skolen i Rønne angaaer, saa er det ikke blot af den af mig antydede Grund, som indeholdes i Befolkningens Modstræben mod denne Skoles Nedlæggelse eller Forandring, men ogsaa af en anden Grund virkelig ikke muligt for mig at omtale denne Gjenstand med den Kraft, som Hjælpen giver. Jeg taler for mit Forslag i saa Henseende, under Tvangen af min Overbevisning mod min Hjælp; thi jeg er selv, som man let vil høre, om jeg end ikke sagde det, en Bornholmer, og det gjør mig ondt at maatte til-